Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 5. júla 2018 [1]

Vec C-305/17

FENS spol. s r.o.
proti
Slovenskej republike – Úradu pre reguláciu sieťových odvetví

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Okresný súd Bratislava II]

„Voľný pohyb tovaru – Vývozné clá – Poplatky s rovnakým účinkom ako clá – Vnútroštátne zdanenie – Platba (poplatok) za systémové služby pri prenose elektriny“

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka jedného z pilierov vnútorného trhu, konkrétne voľného pohybu tovaru. Položené prejudiciálne otázky sa týkajú jadra vnútorného a vonkajšieho rozmeru tejto slobody – colnej únie. Prejednávaná vec je osobitne zaujímavá tým, že poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť na opätovné preskúmanie dvoch klasických prvkov vnútorného trhu, t. j. poplatkov s rovnakým účinkom ako clá a pravidiel vnútroštátneho zdaňovania, v špecifickom kontexte trhu s elektrinou.

Právny rámec

Zmluva o fungovaní Európskej únie

2. Podľa článku 28 ods. 1 ZFEÚ „Únia predstavuje colnú úniu, ktorá sa vzťahuje na celý obchod s tovarom a zahŕňa zákaz ciel na dovoz a vývoz tovaru medzi členskými štátmi, zákaz všetkých poplatkov, ktoré majú rovnaký účinok ako clá, ako aj prijatie Spoločného colného sadzobníka vo vzťahu k tretím krajinám“.

3. Podľa článku 30 ZFEÚ „clá na dovozy a vývozy a poplatky s rovnakým účinkom sa medzi členskými štátmi zakazujú. Tento zákaz sa vzťahuje taktiež na clá fiškálnej povahy“.

4. Podľa článku 110 ZFEÚ „žiaden členský štát nezdaní výrobky z iných členských štátov nijakou priamou alebo nepriamou vnútroštátnou daňou prevyšujúcou dane ukladané priamo či nepriamo na podobné domáce výrobky“.

1 Jazyk prednesu: angličtina.

Smernica 2003/54

5. Smernica 2003/54 stanovila spoločné pravidlá pre výrobu, prenos, rozvod a dodávku elektrickej energie. [2]

6. Podľa článku 2 ods. 3 tejto smernice prenos znamená „prepravu elektrickej energie v prepojenej sústave veľmi vysokého napätia a vysokého napätia s cieľom jej dodávky konečným zákazníkom alebo distribútorom, avšak nezahŕňa dodávku“.

7. Článok 9 písm. c) smernice stanovuje, že prevádzkovatelia prenosovej sústavy sú zodpovední za „zabezpečenie bezpečnej, spoľahlivej a účinnej elektrizačnej sústavy“. V tomto kontexte „pravidlá prijaté prevádzkovateľmi prenosovej sústavy na vyrovnávanie nerovnováhy v elektrizačnej sústave sú objektívne, transparentné a nediskriminačné, vrátane pravidiel pre účtovanie poplatkov užívateľom ich sietí za energetickú nerovnováhu“ [3].

Smernica 2005/89

8. Smernica 2005/89 stanovuje opatrenia zamerané na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie tak, aby sa zaistilo riadne fungovanie vnútorného trhu s elektrickou energiou a primeraná úroveň výrobnej kapacity, primeraná rovnováha medzi dodávkou a dopytom a vhodný stupeň prepojenia medzi členskými štátmi pre rozvoj vnútorného trhu. Stanovuje tiež rámec, v ktorom členské štáty vymedzia transparentné, stabilné a nediskriminačné politiky v oblasti bezpečnosti dodávok elektrickej energie v súlade s požiadavkami konkurencieschopného vnútorného trhu s elektrickou energiou. [4]

9. Podľa článku 5 tejto smernice členské štáty prijmú vhodné opatrenia na zachovanie rovnováhy medzi dopytom po elektrickej energii a dostupnosťou výrobnej kapacity.

Vnútroštátne právo

10. § 12 ods. 9 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 317/2007, ktorým sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou (ďalej len „nariadenie o elektrine“), v znení účinnom v čase skutkových okolností, stanovoval, že platbu (poplatok) za systémové služby je v prípade vývozu elektriny povinný uhradiť vývozca elektriny, ak nepreukáže, že vyvážaná elektrina bola na to, čo právny predpis pomenoval „vymedzené územie“, predtým dovezená. [5]

Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

11. FENS spol. s.r.o., žalobkyňa vo veci samej, je v uvedenom konaní právnym nástupcom pôvodnej žalobkyne, spoločnosti Korlea Invest a.s. (ďalej len „Korlea“).

2 Článok 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES (Ú. v. EÚ L 176, 2003, s. 37; Mim. vyd. 12/002, s. 211). S účinnosťou od 3. marca 2011 bola zrušená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55).

3 Článok 11 ods. 7.

4 Článok 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/89/ES z 18. januára 2006 o opatreniach na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry (Ú. v. EÚ L 33, 2006, s. 22).

5 To znamená územie Slovenskej republiky, v ktorom je prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ distribučnej sústavy povinný zabezpečiť prenos elektriny alebo distribúciu elektriny (zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

12. Korlea mala povolenie podnikať ako dodávateľ elektriny v slovenskom sektore elektrickej energie a jej činnosti zahŕňali nákup, marketing a export elektriny. V tejto súvislosti Korlea uzavrela so spoločnosťou Slovenské elektrárne a.s. (slovenská spoločnosť pôsobiaca v sektore výroby elektriny) rámcovú zmluvu o predaji a kúpe elektriny účinnú od 15. augusta 2006, ako aj jednotlivé dodávateľské zmluvy. Dňa 16. januára 2008 uzavrela Korlea so spoločnosťou Slovenská elektrizačná prenosová sústava a.s. (slovenská spoločnosť prevádzkujúca slovenskú elektrizačnú prenosovú sústavu) zmluvu o prenose elektriny prostredníctvom spojovacích vedení a o riadení a poskytovaní prenosových služieb. Podľa zmluvy o prenose elektriny mala Korlea platiť určitú sumu vo forme poplatku za systémové služby v prípade vývozu elektriny vypočítaného v súlade s článkom 12 ods. 9 nariadenia o elektrine, ak nepreukáže, že vyvážaná elektrina bola najprv dovezená na Slovensko.

13. Korlea zaplatila prevádzkovateľovi prenosovej sústavy sumu 6 815 853,415 eur, ktorá predstavovala poplatok za systémové služby v prípade vývozu elektriny za obdobie od 1. januára 2008 do 31. decembra 2008. Táto suma bola vypočítaná na základe rozhodnutia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“) zo 4. decembra 2007, ktorý je žalovaný vo veci samej spolu so Slovenskou republikou.

14. Listom z 13. októbra 2008 Korlea vyzvala prevádzkovateľa prenosovej sústavy a príslušný úrad na zastavenie výberu poplatku a vrátenie už zaplatených finančných prostriedkov. Listom z 30. októbra 2008 prevádzkovateľ prenosovej sústavy túto výzvu odmietol.

15. Korlea podala voči ÚRSO žalobu o náhradu škody. Tvrdila, že poplatok za systémové služby je poplatok s rovnakým účinkom ako clo. Vyberal sa výlučne z elektriny vyrobenej na Slovensku, ktorá bola vyvezená, nie však z elektriny, ktorá bola predtým dovezená na Slovensko a následne vyvezená. ÚRSO tvrdil, že predmetný poplatok je dočasný a jeho účelom je zabezpečiť prevádzkovú bezpečnosť, spoľahlivosť a stabilitu elektrizačnej sústavy Slovenskej republiky.

16. Žaloba bola zamietnutá rozsudkom zo 4. februára 2011. Korlea sa odvolala na Krajský súd, ktorý uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „vnútroštátny súd“).

17. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa chce vnútroštátny súd ubezpečiť, či je § 12 ods. 9 nariadenia o elektrine zlučiteľný s článkami 28 a 30 ZFEÚ. Preto vnútroštátny súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 30 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej úprave, akou je § 12 ods. 9 [nariadenia o elektrine], ktorá zavádza osobitnú platbu pre vývoz elektriny z územia Slovenskej republiky nerozlišujúc, či sa jedná o vývoz elektriny z územia Slovenskej republiky do členských štátov Európskej únie alebo tretích krajín, a to v prípade, ak vývozca elektriny nepreukáže, že vyvážaná elektrina bola na územie Slovenskej republiky dovezená, teda uplatňuje sa výlučne na elektrinu vyrobenú v Slovenskej republike, ktorá bola z územia Slovenskej republiky vyvezená?

2. Má sa za poplatok s rovnakým účinkom ako clo v zmysle článku 28 ods. 1 ZFEÚ považovať aj peňažná platba, tak ako bola zavedená ustanovením § 12 ods. 9 nariadenia o elektrine, a teda poplatok aplikovaný výlučne na elektrinu, ktorá bola v Slovenskej republike vyrobená a zároveň sa z územia Slovenskej republiky vyvážala, bez ohľadu na skutočnosť, či išlo o vývoz do tretích krajín alebo vývoz do členských štátov EÚ?

3. Je vnútroštátna právna úprava, akou je § 12 ods. 9 nariadenia o elektrine, zlučiteľná so zásadou voľného pohybu tovaru v zmysle článku 28 ZFEÚ?“

18. Písomné pripomienky predložili FENS, holandská a slovenská vláda a Európska komisia. FENS a Komisia predniesli ústne pripomienky na pojednávaní, ktoré sa konalo 19. apríla 2018.

Právne posúdenie

Predbežné poznámky

Elektrina ako „tovar“

19. Na to, aby predmetný výrobok patril do pôsobnosti ustanovení ZFEÚ o voľnom pohybe tovaru, musí patriť do kategórie „tovar“. Súdny dvor vymedzil „tovar“ ako „výrobky, ktoré možno oceniť v peniazoch a ktoré ako také môžu byť predmetom obchodných transakcií“ [6].

20. Súdny dvor už uznal, že elektrina napriek svojmu nehmotnému charakteru predstavuje „tovar“ v zmysle ZFEÚ. [7] Z toho vyplýva, že na elektrinu sa vzťahujú pravidlá stanovené v uvedenej Zmluve týkajúce sa voľného pohybu tovaru a colnej únie.

21. Súdny dvor taktiež rozhodol, že poplatok, ktorý nie je uložený na výrobok ako taký, ale na nevyhnutnú činnosť v súvislosti s výrobkom (akou sú napr. systémové služby v prejednávanej veci), môže patriť do pôsobnosti ustanovení o voľnom pohybe tovaru. Ak sa poplatok počíta podľa množstva prenesených kilowatthodín a nie podľa vzdialenosti prenosu elektriny alebo iného kritéria priamo súvisiaceho s prenosom, má sa považovať za poplatok, ktorý bol uložený na výrobok ako taký. [8]

Uplatniteľné právne predpisy

22. Skutočnosť, že vnútroštátny súd po formálnej stránke položil prejudiciálne otázky s odkazom na určité ustanovenia práva Únie, nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, či už na ne v texte svojich otázok odkázal, alebo nie. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru, aby zo všetkých skutočností, ktoré uviedol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu zistil ustanovenia práva Únie, ktoré si so zreteľom na predmet sporu vyžadujú výklad. [9]

23. V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že žalobou vo veci samej FENS v podstate žiada náhradu škody, ktorú Korlea podľa svojho tvrdenia utrpela, pretože zaplatila poplatok za systémové služby v prípade vývozu elektriny. Vnútroštátny súd sa sústreďuje na zlučiteľnosť ustanovení nariadenia o elektrine, ktoré zaviedli tento poplatok, s článkami 28 a 30 ZFEÚ. [10]

24. Vzhľadom na predmet sporu vo veci samej je však potrebné preskúmať, či môžu byť relevantné aj iné ustanovenia primárneho alebo sekundárneho práva, konkrétne článok 110 ZFEÚ a smernice 2003/54 a 2005/89.

25. V tejto súvislosti holandská vláda tvrdí, že predmetný poplatok patrí do pôsobnosti článku 11 ods. 7 smernice 2003/54, ktorý umožňuje stanoviť poplatky za vyrovnávanie nerovnováhy prenosovej sústavy. Jeho zlučiteľnosť s právom Únie by sa preto mala skúmať skôr s odkazom na túto smernicu ako na primárne právo Únie.

6 Rozsudok z 10. decembra 1968, Komisia/Taliansko (7/68, EU:C:1968:51, s. 428).

7 Pozri okrem iného rozsudok z 27. apríla 1994, Almelo (C-393/92, EU:C:1994:171, bod 28).

8 Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. júla 2008, Essent Netwerk Noord a i. (C-206/06, EU:C:2008:413, body 43 a 44 a citovaná judikatúra).

9 Pozri napríklad rozsudok z 29. septembra 2016, Essent Belgium (C-492/14, EU:C:2016:732, bod 43).

10 V čase skutkových okolností ZFEÚ ešte nebola účinná. Vzhľadom na to, že obsah relevantných ustanovení sa nezmenil, budem na účely uľahčenia orientácie v texte odkazovať radšej na ustanovenia ZFEÚ než na ustanovenia Zmluvy o ES.

26. Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ je určitá oblasť predmetom úplnej harmonizácie na úrovni Únie, každé vnútroštátne opatrenie, ktoré sa jej týka, sa musí posudzovať s ohľadom na ustanovenia tohto harmonizačného opatrenia a nie s ohľadom na primárne právo.[11] Pokiaľ ide o voľný pohyb tovaru, judikatúra uznáva túto zásadu v kontexte článkov 34 až 36 ZFEÚ, ktoré sa týkajú množstevných obmedzení dovozu a vývozu medzi členskými štátmi.[12] Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ak je pripomienka holandskej vlády správna, treba sa sústrediť skôr na ustanovenia smernice 2003/54 než na ustanovenia o voľnom pohybe tovaru.

27. Bezprostredným problémom však je, že vnútroštátny súd neposkytol Súdnemu dvoru potrebné informácie o tom, či sa opatrenia, ktoré ukladajú predmetný poplatok, týkajú konkrétneho ustanovenia smernice 2003/54. V takom prípade by Súdny dvor mal právomoc vykladať smernicu 2003/54, aby určil, či je harmonizácia zavedená touto smernicou vyčerpávajúca, a tým vylučuje preskúmanie, či je predmetná vnútroštátna právna úprava zakázaná článkami 28 a 30 ZFEÚ.

28. Na účely takéhoto posúdenia skúma Súdny dvor kontext, v ktorom bol harmonizujúci právny akt prijatý, jeho povahu, ciele, ktoré sleduje, a jeho obsah.[13]

29. Vytvorenie vnútorného trhu s elektrinou je prebiehajúci proces. Smernica 2003/54, ktorá bola platná v čase vzniku skutkových okolností, predstavovala druhý krok v tomto smere, keďže zrušila prvý právny akt prijatý v tejto oblasti, a to smernicu 96/92.[14] Cieľom prijatia smernice 2003/54 bolo zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých hráčov na trhu.[15] Nedokončila však proces vytvorenia vnútorného trhu s elektrickou energiou a bola zrušená smernicou 2009/72.[16] Táto smernica bude tiež nahradená s cieľom, ako uvádza Komisia, „prispôsobiť súčasné trhové pravidlá novým okolnostiam, a to vytvorením jasných trhových signálov, aby elektrina v správnom čase voľne smerovala tam, kde ju najviac treba“[17].

30. Kontext, v ktorom bola smernica 2003/54 prijatá, teda predstavuje skôr pokračujúci proces harmonizácie, ktorý je ešte potrebné dokončiť, než úplnú harmonizáciu.

31. Okrem toho sa domnievam, že právna povaha smerníc (ako nástroja harmonizácie, ktorý podľa článku 288 ZFEÚ ponecháva členským štátom voľbu foriem a metód na dosiahnutie požadovaného výsledku), vyznieva v neprospech záveru, že sa tieto smernice usilujú úplne harmonizovať trh s elektrinou.[18] Pokiaľ ide o smernicu 2003/54, tento prístup je posilnený jej právnym základom, konkrétne článkami Zmluvy o slobode usadiť sa a slobode poskytovať služby v spojení s tým článkom, ktorý je v súčasnosti článkom 114 ZFEÚ o aproximácii práva. Na pojednávaní Komisia tiež vyjadrila názor, že harmonizácia zavedená touto smernicou je čiastočná.

32. Pokiaľ ide o ciele a obsah smernice 2003/54, toto opatrenie stanovilo spoločné pravidlá pre výrobu, prenos a dodávku elektrickej energie.[19]

11 Rozsudok z 1. júla 2014, Ålands Vindkraft (C-573/12, EU:C:2014:2037, bod 57 a citovaná judikatúra).

12 Pozri najmä rozsudky z 1. júla 2014, Ålands Vindkraft (C-573/12, EU:C:2014:2037, bod 57 a nasl. a citovaná judikatúra); z 11. decembra 2003, Deutscher Apothekerverband (C-322/01, EU:C:2003:664, body 64 a 65 a citovaná judikatúra).

13 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. decembra 2001, DaimlerChrysler (C-324/99, EU:C:2001:682, bod 42).

14 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/92/ES z 19. decembra 1996 o spoločnej právnej úprave vnútorného trhu s elektrickou energiou (Ú. v. ES L 27, 30.1.1997, s. 20; Mim. vyd. 12/002, s. 3).

15 Stanovisko Komisie podľa článku 251 ods. 2 tretí pododsek písm. c) Zmluvy o ES k pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom Európskeho parlamentu k spoločnej pozícii Rady týkajúcej sa návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES, ktorou sa mení a dopĺňa návrh Komisie podľa článku 250 ods. 2 Zmluvy o ES, z 23. júla 2003, KOM(2003) 429 v konečnom znení.

16 Odôvodnenia 2 a 4 smernice 2009/72.

17 Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady z 30. novembra 2016 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou (prepracované znenie), COM(2016) 864 final, s. 4.

18 Nenaznačujem však, že harmonizácia smernicou ako taká nemôže nikdy vylučovať preskúmanie zlučiteľnosti vnútroštátnych právnych predpisov v pôsobnosti tejto smernice s primárnym právom. To by bolo v rozpore s prístupom Súdneho dvora v rozsudku z 12. októbra 1993, Vanacker a Lesage (C-37/92, EU:C:1993:836).

19 Článok 1.

33. Smernica 2003/54 teda stanovuje, že členské štáty určia prevádzkovateľov prenosovej sústavy, ktorí môžu prijať objektívne, transparentné a nediskriminačné pravidlá na vyrovnávanie nerovnováhy elektrizačnej sústavy a na účtovanie poplatkov užívateľom ich sietí za energetickú nerovnováhu. Pravidlá a sadzby za poskytovanie týchto služieb musia byť stanovené nediskriminačným spôsobom a odrážať náklady a musia byť zverejnené. [20] Regulačné orgány určené členskými štátmi sú zodpovedné za stanovenie alebo schvaľovanie minimálne metodík používaných na výpočet alebo stanovenie platieb za prenos, a to predtým, ako nadobudnú účinnosť. [21]

34. Pokiaľ ide o cieľ smernice a jej obsah, tie sú podľa môjho názoru blízke tomu, čo možno považovať za úplnú harmonizáciu. Pokiaľ však ide o platby za prenos, majú príslušné orgány priestor na voľnú úvahu. Preto sa nedomnievam, že harmonizácia dosiahnutá týmito ustanoveniami bola dostatočne úplná, aby vylúčila preskúmanie, či právna úprava, akou je predmetná právna úprava vo veci samej, je zlučiteľná s článkami 28 a 30 ZFEÚ.

35. Judikatúra tiež ukazuje týmto smerom. Súdny dvor už totiž na účely posúdenia zlučiteľnosti vnútroštátnych opatrení týkajúcich sa bezplatnej distribúcie ekologickej elektriny vykladal ustanovenia smernice 2003/54 spolu s ustanoveniami o voľnom pohybe tovaru. [22] Z toho vyplýva, že Súdny dvor sa v tejto súvislosti *nedomnieval*, že harmonizácia zavedená smernicou 2003/54 je vyčerpávajúca. [23]

36. Preto som dospela k záveru, že harmonizácia zavedená smernicou 2003/54 nebola takej povahy, aby zabránila preskúmaniu, či taká právna úprava, akou je predmetná právna úprava, je zlučiteľná s primárnym právom, najmä s článkami 28 a 30 ZFEÚ. Základný význam týchto ustanovení je taký, že Zmluva sa snažila zabrániť akémukoľvek možnému neúspechu pri ich vykonávaní tým, že bráni ich obchádzaniu prostredníctvom colných a daňových opatrení. [24]

37. Rovnaká úvaha je podľa môjho názoru uplatniteľná na smernicu 2005/89, ktorej sa vláda Slovenskej republiky dovoláva na účely odôvodnenia predmetného poplatku ako opatrenia prijatého na zabezpečenie bezpečnosti dodávok a investícií do infraštruktúry.

38. Smernica 2005/89 bola prijatá v rovnakom kontexte ako smernica 2003/54 a má rovnakú právnu povahu (pozri body 29 až 31 vyššie a odôvodnenia 1 a 3 smernice 2005/89).

39. Cieľom smernice 2005/89 je zabezpečiť stabilný rámec pre skutočne fungujúci integrovaný trh s elektrinou, ktorý by stanovil správne stimuly pre účastníkov trhu s cieľom zabezpečiť dodávky a investície. [25] Stanovuje preto rámec, v ktorom členské štáty vymedzia transparentné, stabilné a nediskriminačné politiky v oblasti bezpečnosti dodávok elektrickej energie v súlade s požiadavkami konkurencieschopného vnútorného trhu s elektrickou energiou. [26] Článok 5, na ktorý sa odvoláva vláda Slovenskej republiky, odkazuje na prijatie „vhodných opatrení“ členskými štátmi. Zdá sa, že členské štáty si v tomto kontexte zachovávajú priestor na voľnú úvahu, a teda že harmonizácia nie je úplná.

20 Článok 11 ods. 7.

21 Článok 23 ods. 2.

22 Rozsudok z 29. septembra 2016, Essent Belgium (C-492/14, EU:C:2016:732, bod 119).

23 Vo veci týkajúcej sa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES (Ú. v. EÚ L 140, 2009, s. 16), ktorým sa ustanovuje spoločný rámec presadzovania energie z obnoviteľných zdrojov energie, Súdny dvor podobne rozhodol, že táto smernica nezaviedla harmonizáciu takej povahy, ktorá by vylučovala preskúmanie, či vnútroštátna právna úprava, ktorá mohla brániť dovozu ekologickej elektriny z iných členských štátov, bola zlučiteľná s článkom 34 ZFEÚ. Pozri rozsudok z 1. júla 2014, Ålands Vindkraft (C-573/12, EU:C:2014:2037, body 56 až 64).

24 Pokiaľ ide o základnú úlohu týchto ustanovení, pozri rozsudok z 1. júla 1969, Komisia/Taliansko (24/68, EU:C:1969:29, body 4 a 5).

25 Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry [SEC(2003) 1368], 10. december 2003, KOM(2003) 740 v konečnom znení, s. 2.

26 Článok 1 ods. 2.

40. V dôsledku toho a s prihliadnutím na judikatúru Súdneho dvora citovanú v bodoch 35 a 36 vyššie som dospela k záveru, že harmonizácia zavedená smernicou 2005/89 nebola takej povahy, aby vylúčila preskúmanie, či taká právna úprava, akou je predmetná právna úprava, je zlučiteľná s primárnym právom, najmä s článkami 28 a 30 ZFEÚ.

Prejudiciálne otázky

41. Svojimi troma otázkami, ktoré je najlepšie posúdiť spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, či poplatok, ktorý sa ukladá za poskytovanie systémových služieb v prípade vývozu elektriny a zavádza článkom 12 ods. 9 nariadenia o elektrine, je poplatkom s rovnakým účinkom ako clo a je preto zakázaná ustanoveniami o voľnom pohybe tovaru, konkrétne článkami 28 a 30 ZFEÚ.

42. Vnútroštátny súd spresňuje, že poplatok, o ktorý ide vo veci samej, sa vyberá bez ohľadu na to, či sa elektrina vyváža do iných členských štátov alebo do tretích krajín.

Uplatňovanie článkov 28 a 30 ZFEÚ na vývozné poplatky do tretích krajín

43. Článok 28 ods. 1 ZFEÚ stanovuje základné zásady týkajúce sa voľného pohybu tovaru a colnej únie v jej vnútornom a vonkajšom rozmere. Článok 30 ZFEÚ sa týka vnútorných aspektov colnej únie: zákaz ciel na dovozy a vývozy a poplatkov s rovnakým účinkom ako clá medzi členskými štátmi.[27]

44. Patria skutkové okolnosti vo veci samej v celom rozsahu do pôsobnosti článku 28 ods. 1 a článku 30 ZFEÚ? Na príslušný poplatok sa môže vzťahovať článok 30, pokiaľ sa poplatok týka elektriny určenej na vývoz do iných členských štátov. Pokiaľ ide o obchod s tretími krajinami, ZFEÚ neobsahuje žiadne osobitné ustanovenia podobné ustanoveniam, ktoré zakazujú poplatky s rovnakým účinkom ako clá v rámci obchodu medzi členskými štátmi. Preto vzniká otázka, či sú poplatky s rovnakým účinok ako clá v rámci obchodu s týmito krajinami tiež zakázané.

45. Súdny dvor s odkazom na článok 9 Zmluvy o EHS (teraz článok 28 ZFEÚ) a spoločnú obchodnú politiku rozhodol, že jednotnosť colného územia Únie a jednotnosť spoločnej obchodnej politiky by boli vážne narušené, ak by členské štáty boli oprávnené jednostranne ukladať poplatky s rovnakým účinkom ako clá na *dovozy* z tretích krajín.[28]

46. Tento záver sa podľa môjho názoru logicky vzťahuje aj na poplatky s rovnakým účinkom ako clá na *vývozy* do tretích krajín.

27 Judikatúra uznala, že zákazy stanovené v oboch týchto ustanoveniach majú priamy účinok. V tomto zmysle pozri rozsudok zo 17. decembra 1970, SACE (33/70, EU:C:1970:118, bod 10), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že po uplynutí prechodného obdobia (1. júl 1968) má zákaz ustanovený v článkoch 9 a 13 Zmluvy o EHS (teraz články 28 a 30 ZFEÚ) na základe svojej povahy priamy účinok.

28 Rozsudok z 5. októbra 1995, Aprile (C-125/94, EU:C:1995:309, bod 34).

47. Podľa článku 207 ZFEÚ musí spoločná obchodná politika vychádzať z jednotných zásad, najmä pokiaľ ide okrem iného o vývoznú politiku. Colný kódex spoločenstva vymedzuje dovozné a vývozné clá rovnako a zhodne tak, že zahŕňajú clá a poplatky s rovnocenným účinkom ako clá, ktoré sa majú zaplatiť pri dovoze a vývoze tovaru.[29] Článok 161 ods. 1 a 2 kódexu stanovuje, že práva režim vývozu umožňuje, aby tovar Únie opustil colné územie Únie, a že vývoz okrem iného zahŕňa aj (prípadné) uplatnenie vývozného cla.

48. Navyše vo svojom prvom stanovisku vydanom na základe (v súčasnosti) článku 218 ods. 11 ZFEÚ Súdny dvor rozhodol, že vývozná politika spadá do právomoci (v tom čase) Spoločenstva.[30] Toto odôvodnenie je v súlade s konštrukciou colnej únie zriadenej Rímskou zmluvou. Zmluvy zverujú Európskej únii a jej inštitúciám úlohu obhajovať obchodné záujmy Európskej únie navonok. Ak by boli členské štáty schopné vykonávať svoju vlastnú obchodnú politiku s vonkajším svetom (a v tomto kontexte presadzovať svoje vlastné záujmy) súčasne s úkonmi Európskej únie, jednoznačne by to ohrozovalo túto základnú funkciu.[31] V súčasnosti článok 3 ods. 1 písm. a) a e) ZFEÚ výslovne potvrdzuje výlučnú právomoc Európskej únie v oblasti colnej únie a spoločnej obchodnej politiky.

49. Z toho vyplýva, že členské štáty nemôžu jednostranne zavádzať poplatky s rovnakým účinkom ako vývozné clá na vývozy do tretích krajín. Ak by poplatok, o ktorý ide vo veci samej, bolo možné klasifikovať ako taký poplatok, bude zakázaný bez ohľadu na to, či sa týka vývozu do členských štátov alebo do tretích krajín.[32]

Označenie za poplatok s rovnakým účinkom ako clá

50. Zmluva sa snažila poskytnúť všeobecný rozsah a účinok pravidlu o odstránení ciel a poplatkov s rovnakým účinkom nielen na účely odstránenia ich ochrannej povahy, ale aj na zabezpečenie voľného pohybu tovaru. Cieľom rozšírenia zákazu ciel na poplatky s rovnakým účinkom je doplnenie zákazu prekážok obchodu vytvorených týmito clami zvýšením jeho efektívnosti. Pojem „poplatky s rovnakým účinkom ako clá“ nebol vymedzený v primárnom práve, ale od začiatku európskej integrácie ho judikatúra vykladala ako: (i) peňažné zaťaženie, hoci aj minimálne, bez ohľadu na svoje označenie a spôsob úhrady; (ii) uložené jednostranne na domáci alebo zahraničný tovar; (iii) z dôvodu prechodu hraníc. Je nepodstatné, či je tento poplatok uložený v prospech štátu, resp. či je jeho účinok diskriminačný alebo ochranný.[33]

51. V prejednávanej veci si vyžaduje objasnenie práve tretí aspekt vymedzenia pojmu „poplatky s rovnakým účinkom ako clá“, a to uloženie poplatku z dôvodu, že tovar prekročil hranicu.

29 Článok 4 ods. 10 a 11 nariadenia Rady (EHS) č. 2913/92, z 12. októbra 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (Ú. v. ES L 302, 1992, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 307), zmenené nariadením Rady (ES) č. 1791/2006 z 20. novembra 2006, ktorým sa z dôvodu pristúpenia Bulharska a Rumunska upravujú určité nariadenia a rozhodnutia v oblasti voľného pohybu tovaru, slobody pohybu osôb, práva obchodných spoločností, politiky hospodárskej súťaže, poľnohospodárstva (vrátane veterinárnych a fytosanitárnych právnych predpisov), dopravnej politiky, daní, štatistiky, energetiky, životného prostredia, spolupráce v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, colnej únie, vonkajších vzťahov, spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a inštitúcií (Ú. v. EÚ L 363, 2006, s. 1). Toto nariadenie bolo zrušené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 z 23. apríla 2008, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva (modernizovaný Colný kódex) (Ú. v. EÚ L 145, 2008, s. 1), čiastočne uplatňovaný od 24. júna 2008. Článok 14 ods. 15 a 16, ktorý definuje dovozné a vývozné clá, ako aj väčšina ustanovení týkajúcich sa vývozov z colného územia, v danom čase nenadobudli účinnosť (článok 188 ods. 1 a 2 uvedeného nariadenia). Toto nariadenie bolo následne zrušené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (Ú. v. EÚ L 269, 2013, s. 1).

30 Stanovisko 1/75 (Porozumenie OECD o štandarde miestnych nákladov) z 11. novembra 1975 (EU:C:1975:145, s. 1362).

31 Pozri moje návrhy k stanovisku 2/15 (Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Singapurom) (EU:C:2016:992, bod 96).

32 Existuje rozdiel medzi clami a poplatkami s rovnakým účinkom na tovary vyvážané do iných členských štátov a clami a poplatkami s rovnakým účinkom na tovary, ktoré sa vyvážajú do tretích krajín, a teda opúšťajú colné územie Európskej únie: na clá a poplatky s rovnakým účinkom na tovary vyvážané do iných členských štátov sa vzťahuje absolútny zákaz uplatňovaný tak na členské štáty, ako aj na inštitúcie Únie (článok 30 ZFEÚ), zatiaľ čo clá a poplatky s rovnakým účinkom na tovary, ktoré sa vyvážajú do tretích krajín, sú zakázané len členským štátom, pretože patria do výlučnej právomoci Európskej únie.

33 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. júla 1969, Brachfeld a Chougol Diamond (2/69 a 3/69, EU:C:1969:30, bod 222). Vymedzenie pojmu poplatky s rovnakým účinkom ako clá sa odvtedy nezmenilo. Pozri najmä rozsudok z 1. marca 2018, Petrotel-Lukoil a Georgescu (C-76/17, EU:C:2018:139, bod 21 a citovaná judikatúra).

52. Vnútroštátny súd vysvetľuje, že predmetný poplatok sa vyberá len z elektriny vyrobenej na Slovensku, ktorá bola následne vyvezená. Vyvážaná elektrina, ktorá nebola vyrobená na Slovensku, nie je predmetom tohto poplatku. Vnútroštátny súd neidentifikuje žiadny rovnocenný poplatok, ktorý by sa vyberal za elektrinu, ktorá bola vyrobená a spotrebovaná na Slovensku. Zistenie, že tento poplatok sa vyberá len z elektriny vyvezenej zo Slovenska, a nie z elektrickej energie spotrebovanej na Slovensku, teda postačuje na prijatie záveru, že zdaniteľnou udalosťou je prekročenie hranice.

53. Slovenská vláda však vo svojich písomných pripomienkach uviedla, že nariadenie o elektrine stanovuje, že rovnaký poplatok za elektrinu spotrebovanú na Slovensku platí koncový odberateľ alebo zákazník a (len v určitých prípadoch) výrobca elektriny a prevádzkovateľ distribučnej sústavy, a to bez ohľadu na pôvod elektriny (bez ohľadu na to, či bola vyrobená v tuzemsku alebo dovezená). [34]

54. Bolo by v takom prípade možné sa domnievať, že udalosťou, ktorá spôsobila vznik povinnosti uhradiť tento poplatok, je skutočnosť prekročenia hranice?

55. Súdny dvor rozhodol, že domáci poplatok účtovaný systematicky na základe rovnakých kritérií za vyvážaný tovar a za tovar, ktorý sa nevyváža, nepodlieha zákazu poplatkov s rovnakým účinkom ako clá. [35] Relevantným kritériom je, či v reálnom hospodárskom vyjadrení transakcia, ktorá vedie k vzniku povinnosti uhradiť poplatok za obe kategórie tovaru, je identická, pokiaľ ide o štádium uvádzania na trh, kategóriu osôb, ktoré znášajú bremeno poplatku, spôsob výpočtu poplatku a konečné použitie poplatku. [36]

56. Je to práve vnútroštátny súd, ktorý bude mať potrebné informácie na uplatnenie týchto kritérií.

57. Z informácií poskytnutých Súdnemu dvoru sa však zdá, že poplatok nie je vyberaný v tom istom štádiu uvádzania na trh tak pre elektrinu, ktorá sa spotrebúva na Slovensku, ako aj pre elektrinu, ktorá sa vyváža, pričom bremeno tohto poplatku nenesie rovnaká kategória osôb. Z § 12 nariadenia o elektrine tak, ako to bolo odprezentované Súdnemu dvoru vládou Slovenskej republiky, vyplýva, že zatiaľ čo pri elektrine spotrebovanej na Slovensku platí poplatok konečný odberateľ alebo klient, [37] pri vyvážanej elektrine ho platí vývozca. V prvom prípade sa teda poplatok platí za spotrebu elektriny a v zásade po tom, ako elektrina absolvovala rôzne fázy od prenosu k dodávke a spotrebe. Naproti tomu v prípade vyvážanej elektriny je to vývozca, kto je povinný zaplatiť poplatok, pričom elektrina nebola spotrebovaná a ani neopustila prenosovú sústavu.

58. Z tohto hľadiska je potrebné odlíšiť prejednávanú vec od rozsudku vo veci Nygård, v ktorom Súdny dvor konštatoval, že udalosť, ktorá spôsobila vznik povinnosti uhradiť poplatok za ošípané chované v Dánsku a predávané na porážku na bitúnok na vnútroštátnom trhu, ktorý mal platiť výrobca v momente dodania ošípaných na porážku, a poplatku vyberaného za ošípané, ktoré sa vyvážali živé, splatného vývozcom bez ohľadu na to, či súčasne bol alebo nebol aj výrobcom, bola rovnaká, a to vtedy, keď zvieratá opustili to, čo Súdny dvor pomenoval ako „domáca výroba“ [38]. V tejto veci sa platba vyberá za elektrinu spotrebovanú na Slovensku v momente, keď sa dostala ku konečnému

34 Vláda Slovenskej republiky v tejto súvislosti odkazuje na článok 12 ods. 2 až 8 nariadenia o elektrine. Nezdá sa, že by FENS voči tomu namietala.

35 V tomto zmysle pozri rozsudok z 23. apríla 2002, Nygård (C-234/99, EU:C:2002:244, bod 28).

36 V tomto zmysle pozri rozsudok z 23. apríla 2002, Nygård (C-234/99, EU:C:2002:244, body 29 až 39).

37 V osobitných prípadoch platí príslušný poplatok prevádzkovateľ distribučnej sústavy alebo výrobca elektriny, a to za elektrinu, ktorú spotrebováva vo svojich priestoroch na iné účely, ako je výroba elektriny.

38 Rozsudok z 23. apríla 2002, Nygård (C-234/99, EU:C:2002:244, bod 29).

spotrebiteľovi alebo klientovi, a za elektrinu, ktorá bola vyvezená pred jej distribúciou a predtým, ako bola k dispozícii na konečnú spotrebu.[39] Okrem toho elektrina je spotrebným výrobkom.[40] Ak sa poplatok vyberá z elektriny v mieste spotreby, znamená to, že výrobok už nie je na trhu. Naproti tomu vyvezená elektrina je stále na trhu a môže (a spravidla aj bude) predmetom ďalších transakcií.

59. Pokiaľ ide o spôsob výpočtu poplatku, to je samozrejme záležitosťou vnútroštátneho práva. Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že poplatok sa počíta na základe prenesených megawatthodín. FENS vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že výška poplatku bola v prípade vyvezenej elektriny vyššia, vláda Slovenskej republiky to však popiera. Overiť túto záležitosť a posúdiť, či existoval objektívny dôvod na akékoľvek rozlíšenie, prislúcha vnútroštátnemu súdu.

60. Okrem toho zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že materiálne a časové uplatňovanie poplatku je odlišné pre elektrinu, ktorá sa spotrebúva na Slovensku, a pre elektrinu, ktorá sa vyváža. Vyberá sa teda zo všetkej elektriny spotrebovanej na Slovensku bez ohľadu na to, či bola vyrobená v tuzemsku alebo bola dovezená, ale v prípade vyvážanej elektriny sa vyberá len z elektriny, ktorá bola vyrobená v tuzemsku. Zatiaľ čo poplatok zaplatený za elektrinu spotrebovanú na Slovensku sa zdá byť trvalej povahy, poplatok zaplatený za vyvezenú elektrickú energiu bol dočasnej povahy a vyberal sa iba v období medzi 1. januárom 2008 a 31. marcom 2009.

61. Pokiaľ ide o konečné použitie dotknutého poplatku, vláda Slovenskej republiky tvrdí, že predstavuje príjem prevádzkovateľa prenosovej sústavy a slúži na zaručenie jej spoľahlivosti. Vláda Slovenskej republiky sa domnieva, že tieto služby boli rovnako prospešné tak pre elektrinu, ktorá sa spotrebúva na Slovensku, ako aj elektrinu, ktorá sa vyváža. Keďže sa však zdá, že tento druh služieb má trvalú povahu, nevysvetľuje to, prečo by mal byť uložený dočasný poplatok. Okrem toho, aj keď konečné použitie dotknutého poplatku je prvkom, ktorý treba zvážiť pri určovaní udalosti zakladajúcej povinnosť zaplatiť poplatok, z ustálenej judikatúry vyplýva, že poplatky s rovnakým účinkom ako clá sú zakázané bez ohľadu na účel, na ktorý boli zavedené, a miesto určenia príjmov, ktoré z nich plynú.[41]

62. Zastávam preto názor, že udalosťou zakladajúcou povinnosť zaplatiť poplatok je v tejto veci skutočnosť, že elektrická energia prekročila slovenskú hranicu. Sporný poplatok v prejednávanej veci vyberaný zo všetkej elektriny spotrebovanej na Slovensku bez ohľadu na to, či bola vyrobená v tuzemsku alebo bola dovezená, avšak v prípade vyvážanej elektriny vyberaný iba počas krátkeho obdobia a len z elektriny, ktorá bola vyrobená v tuzemsku, predstavuje poplatok s rovnakým účinkom ako clo.

63. Čo sa týka možného odôvodnenia vývozného poplatku, z ustálenej judikatúry vyplýva, že zákaz zakotvený v článku 30 ZFEÚ má všeobecný a absolútny charakter.[42] Zmluva v tomto ohľade nestanovuje žiadne výnimky a Súdny dvor rozhodol, že z jasnosti, jednoznačnosti a neobmedzeného rozsahu (teraz) článkov 28 a 30 ZFEÚ vyplýva, že zákaz ciel je základným pravidlom a každá výnimka musí byť teda jasne stanovená.[43] Súdny dvor odmietol analogicky rozšíriť výnimky z článkov 34 a 35 ZFEÚ stanovené v článku 36 ZFEÚ na clá a poplatky s rovnakým účinkom ako clá, pričom zdôraznil, že výnimky z takéhoto základného pravidla sa majú vykladať striktne.[44]

39 Tu by som rada dodala, že tvrdenie spoločnosti FENS, že vyvážaná elektrina môže byť predmetom dvojitého zaplatenia poplatku za služby prenosovej sústavy, bolo Súdnym dvorom zamietnuté vzhľadom na situácie, kde právne predpisy Únie neobsahujú žiadne ustanovenia zakazujúce dvojitú platbu poplatkov. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2002, Nygård (C-234/99, EU:C:2002:244, body 37 a 38).

40 Hoci zákon zachovania energie stanovuje, že energia nevzniká ani nezaniká, iba sa premieňa z jednej formy energie na druhú, elektrina bezprostredne po svojom spotrebovaní prestáva *na trhu* existovať, prinajmenšom na účely zdanenia.

41 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. júna 2007, Komisia/Taliansko (C-173/05, EU:C:2007:362, bod 42 a citovaná judikatúra), a z 9. septembra 2004, Carbonati Apuani (C-72/03, EU:C:2004:506, bod 31 a citovaná judikatúra).

42 Rozsudok z 21. septembra 2000, Michaïlidis (C-441/98 a C-442/98, EU:C:2000:479, bod 14 a citovaná judikatúra).

43 Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. decembra 1962, Komisia/Luxembursko a Belgicko (2/62 a 3/62, EU:C:1962:45, bod 432).

44 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. decembra 1968, Komisia/Taliansko (7/68, EU:C:1968:51, s 430).

64. Vyjadrenia vlády Slovenskej republiky v zmysle, že vývozný poplatok je odôvodnený, pretože bol vyberaný v súlade s článkom 5 smernice 2005/89 a iba medzi 1. januárom 2008 a 31. marcom 2009 z dôvodu potreby zabezpečiť prevádzku, stabilitu a spoľahlivosť sústavy s ohľadom na očakávaný pokles výroby, by sa preto mali zamietnuť.[45] Okrem toho napadnuté opatrenia mali za následok zdraženie vývozu elektriny, avšak bez toho, aby sa nevyhnutne zabezpečilo dosiahnutie cieľa, na ktorý sa odvoláva vláda Slovenskej republiky.[46]

65. Holandská vláda tvrdí, že predmetný poplatok predstavuje platbu za službu, konkrétne za záruku stability a spoľahlivosti slovenskej elektrizačnej sústavy, a preto nepatrí do pôsobnosti článku 30 ZFEÚ.

66. Súdny dvor uznal, že poplatok, ktorý predstavuje odmenu za službu skutočne poskytnutú hospodárskemu subjektu vo výške primeranej poskytnutej službe, nie je poplatkom s účinkom rovnakým ako clo.[47] Na to však, aby poplatok nepatril do pôsobnosti článku 30 ZFEÚ, musí poskytnutá služba poskytovať konkrétnemu vývozcovi osobitný prospech.[48] Prospech pre verejný záujem je príliš všeobecnej povahy a ťažko sa posudzuje, aby sa považoval za protiplnenie za skutočne poskytnutý konkrétny prospech.[49]

67. Vláda Slovenskej republiky vo svojich písomných vyjadreniach stručne spomenula tento aspekt, keď tvrdila, že poplatok zaručuje spoľahlivosť a fungovanie prenosovej sústavy a poskytuje služby, ktoré zaručujú prevádzku výrobných prevádzok. Vláda Slovenskej republiky sa nezúčastnila pojednávania a neposkytla ďalšie informácie.

68. Materiál, ktorý bol predložený Súdnemu dvoru, nepostačuje na posúdenie, či predmetný poplatok predstavuje platbu za služby, ktoré poskytujú osobitný prospech jednotlivému vývozcovi. Okrem toho tvrdenie spoločnosti FENS na pojednávaní, že poplatok mal byť predmetom dane z pridanej hodnoty, čo je prvok, ktorý by mohol zvyčajne naznačovať, že poplatok zodpovedá platbe za službu, však nestačí na prijatie záveru, že spĺňa kritériá stanovené judikatúrou Súdneho dvora, aby predstavoval platbu za službu skutočne poskytnutú hospodárskemu subjektu, ktorá by nepatrila do pôsobnosti článku 30 ZFEÚ.

69. Z toho vyplýva, s výhradou overenia skutkových okolností vnútroštátnym súdom, že taký poplatok, o aký ide vo veci samej, ktorý sa vyberá z elektriny vyrobenej v tuzemsku z dôvodu, že prekročí štátnu hranicu, je poplatkom s rovnakým účinkom ako vývozné clá, ktorý patrí do pôsobnosti článku 30 ZFEÚ, pokiaľ sa uplatňuje v rámci obchodu medzi členskými štátmi. Tento poplatok je rovnako zakázaný aj vo vzťahu k vývozom do tretích krajín, pretože takéto poplatky patria do výlučnej právomoci Európskej únie podľa článku 3 ods. 1 písm. a) a e), článku 28 ods. 1 a článkov 206 a 207 ZFEÚ.

Označenie za diskriminačné vnútroštátne zdanenie

70. Vo svojich písomných pripomienkach sa holandská a slovenská vláda zaoberali možnosťou, že predmetný poplatok môže patriť do pôsobnosti článku 110 ZFEÚ. Komisia na pojednávaní predložila podobné návrhy. Dospela som však k záveru, že tento poplatok patrí do pôsobnosti článku 30, pričom podľa ustálenej judikatúry sa tieto dve ustanovenia, ktoré sa navzájom dopĺňajú pri sledovaní cieľa zakázať akékoľvek vnútroštátne fiškálne opatrenie, ktoré by mohlo diskriminovať výrobky

45 Vláda Slovenskej republiky nevysvetľuje, ako by dočasný poplatok, akým je poplatok sporný vo veci samej, mohol patriť do pôsobnosti článku 5 uvedenej smernice, ktorý členským štátom umožňuje prijímať vhodné opatrenia na zachovanie rovnováhy medzi dopytom po elektrickej energii a jej ponukou. Iba opakuje, že poplatok sa týka stability sústavy a bezpečnosti a spoľahlivosti dodávok.

46 Pozri analogicky rozsudok z 10. decembra 1968, Komisia/Taliansko (7/68, EU:C:1968:51, s. 430).

47 Rozsudok z 9. septembra 2004, Carbonati Apuani (C-72/03, EU:C:2004:506, bod 31).

48 Rozsudok z 27. septembra 1988, Komisia/Nemecko (18/87, EU:C:1988:453, bod 7).

49 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. júla 1969, Komisia/Taliansko (24/68, EU:C:1969:29, bod 16).

pochádzajúce z iných členských štátov alebo určené do iných členských štátov obmedzením ich voľného pohybu v rámci Európskej únie za bežných podmienok hospodárskej súťaže, nemôžu uplatňovať spoločne.[50] Nie je v súlade so všeobecnou štruktúrou Zmlúv, aby rovnaké opatrenie patrilo súčasne do obidvoch kategórií.[51]

71. Ak by Súdny dvor zaujal opačný názor a konštatoval, že poplatok dotknutý vo veci samej nepatrí do pôsobnosti článku 30 ZFEÚ, bolo by potrebné zaoberať sa článkom 110 ZFEÚ. Budem sa mu teda venovať, aj keď iba stručne.

72. Poplatok predstavuje vnútroštátnu daň v zmysle článku 110 ZFEÚ a nie poplatok s rovnakým účinkom ako clo, ak sa týka všeobecného vnútroštátneho daňového systému a systematicky sa vyrubuje sa pre kategóriu výrobkov podľa objektívnych kritérií nezávisle od pôvodu výrobkov alebo krajiny ich určenia.[52] Aj keď článok 110 ZFEÚ výslovne odkazuje iba na dovážané tovary, podľa ustálenej judikatúry sa toto ustanovenie vzťahuje aj na vyvážané tovary.[53]

73. Na to, aby boli fiškálne pravidlá, ktoré sa uplatňujú v členskom štáte zakázané článkom 110 ZFEÚ, musia byť *diskriminačné* alebo *ochranné*.[54] Toto ustanovenie sa vykladá široko a vzťahuje sa na všetky daňové postupy, ktoré podkopávajú rovnaké zaobchádzanie s domácimi a dovážanými (alebo vyvážanými) výrobkami. Zákaz stanovený v uvedenom článku sa preto musí uplatňovať vždy, keď bude poplatok pravdepodobne odrádzať od dovozu tovaru pochádzajúceho z iných členských štátov v prospech domácej výroby.[55] Domnievam sa, že tieto zásady sa budú analogicky uplatňovať na poplatky, ktoré budú pravdepodobne odrádzať od vývozu domáceho tovaru do iných členských štátov v prospech domácej spotreby.

74. Súdny dvor ozrejmil, že vnútroštátna daň uplatniteľná *bez rozdielu* „sa musí napriek tomu považovať za porušenie zákazu diskriminácie stanoveného [článkom 110 ZFEÚ], ak výhody vyplývajúce pre zdaňované vnútroštátne výrobky, spracovávané na vnútroštátnom trhu alebo na tento trh uvádzané, z príjmu získaného z tejto dane kompenzujú iba čiastočne zaťaženie, ktoré znášajú tieto výrobky, a tým nepriaznivo vplývajú na vyvážané domáce výrobky… V tejto veci bude poplatok vymeraný za vyvážaný výrobok, ktorý je v zásade zákonný, musieť byť zakázaný v tomto rozsahu, v akom čiastočne kompenzuje poplatok, ktorý znáša výrobok spracúvaný alebo uvádzaný na trh na vnútroštátnom trhu, a bude musieť byť proporcionálne znížený… Podľa ustálenej judikatúry prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby určil rozsah akejkoľvek diskriminácie vyvážaných výrobkov… Na tento účel musí počas referenčného obdobia kontrolovať finančnú rovnocennosť celkových súm vyberaných z výrobkov predávaných na domácom trhu v súvislosti s predmetným poplatkom a výhod poskytnutých výlučne týmto výrobkom“[56].

75. Vláda Slovenskej republiky tvrdí, že poplatok za systémové služby by sa mal považovať za vnútroštátne zdanenie, ale že v žiadnom prípade nie je diskriminačný, pretože sa podľa objektívnych kritérií uplatňuje rovnako na elektrinu vyvezenú zo Slovenska a elektrinu spotrebovanú na Slovensku bez ohľadu na to, či tovar prekročí hranicu.

50 Rozsudok zo 17. júla 2008, Essent Netwerk Noord a i. (C-206/06, EU:C:2008:413, bod 40 a citovaná judikatúra).

51 Rozsudok z 2. októbra 2014, Orgacom (C-254/13, EU:C:2014:2251, bod 20 a citovaná judikatúra).

52 Rozsudok z 8. júna 2006, Koornstra (C-517/04, EU:C:2006:375, bod 16 a citovaná judikatúra).

53 Rozsudok z 22. mája 2003, Freskot (C-355/00, EU:C:2003:298, bod 45 a citovaná judikatúra).

54 Rozsudok z 11. marca 1992, Compagnie commerciale de l’Ouest a i. (C-78/90 až C-83/90, EU:C:1992:118, bod 24).

55 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. novembra 2007, Stadtgemeinde Frohnleiten a Gemeindebetriebe Frohnleiten (C-221/06, EU:C:2007:657, bod 40).

56 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2002, Nygård (C-234/99, EU:C:2002:244, body 42 až 43 a citovaná judikatúra).

76. Na základe materiálov, ktoré som preskúmala v bodoch 57 až 61 vyššie, sa domnievam, že predmetný poplatok bude pravdepodobne odrádzať od vývozu domáceho tovaru v prospech jeho domácej spotreby. Pokiaľ ide o výhody, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s elektrinou spotrebovanou na vnútroštátnej úrovni alebo vyvezenou elektrinou, Súdny dvor má pred sebou iba určité všeobecné tvrdenie, že opatrenie zaručuje spoľahlivosť a fungovanie prenosovej sústavy, poskytovanie služieb a prevádzku výrobných prevádzok. To samo osebe nepostačuje na posúdenie toho, či tento prospech kompenzuje zaťaženie jednej kategórie elektriny.

77. Vykonanie požadovaných kontrol a vyvodenie potrebných záverov teda prislúcha vnútroštátnemu súdu, pričom účastníci vnútroštátneho konania a vedľajší účastník konania musia pred týmto súdom preukázať požadované skutočnosti.[57] Ak sa na základe princípov odvodených z judikatúry Súdneho dvora bude zdať, že predmetný poplatok je akýmkoľvek spôsobom diskriminačný alebo ochranný, bude sa musieť považovať za zakázaný článkom 110 ZFEÚ.

78. Pokiaľ by teda Súdny dvor konštatoval, že poplatok dotknutý vo veci samej nepatrí do pôsobnosti článku 30 ZFEÚ, tento poplatok sa bude považovať za vnútroštátne zdanenie zakázané článkom 110 ZFEÚ, ak a v rozsahu, v akom bude rozhodnuté, že sa síce týka všeobecného vnútroštátneho daňového systému, ktorý sa systematicky uplatňuje na všetku elektrinu v súlade s objektívnymi kritériami bez ohľadu na jej pôvod alebo miesto určenia, ale má diskriminačný alebo ochranný charakter. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby zistil relevantné skutočnosti a vyvodil nevyhnutné závery.

Návrh

79. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky položené Okresným súdom Bratislava II takto:

S výhradou overenia skutkových okolností vnútroštátnym súdom poplatok, akým je poplatok dotknutý vo veci samej, ktorý sa vyberá len z elektriny vyrobenej v tuzemsku z dôvodu, že prekročí štátnu hranicu, je poplatkom s rovnakým účinkom ako clá z vývozu a patrí do pôsobnosti článku 30 ZFEÚ, ak sa uplatňuje v rámci obchodu medzi členskými štátmi. Tento poplatok je rovnako zakázaný aj vo vzťahu k vývozom do tretích krajín, pretože takéto poplatky patria do výlučnej právomoci Európskej únie podľa článku 3 ods. 1 písm. a) a e), článku 28 ods. 1 a článkov 206 a 207 ZFEÚ.

57 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2002, Nygård (C-234/99, EU:C:2002:244, bod 47).